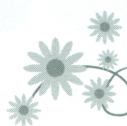

ประเพณีตักบาตรกล้วย

(แม่ฮ่องสอนแก้ว ขี้กุล) ว่างทอง “เฮ้าบ่ฮอญสม”
ข้าวชงของดี ถั่วบลชงของดี อ่าวเวอสารวิ อังฮวดเชียงใหม่

๒๙๑๘๙

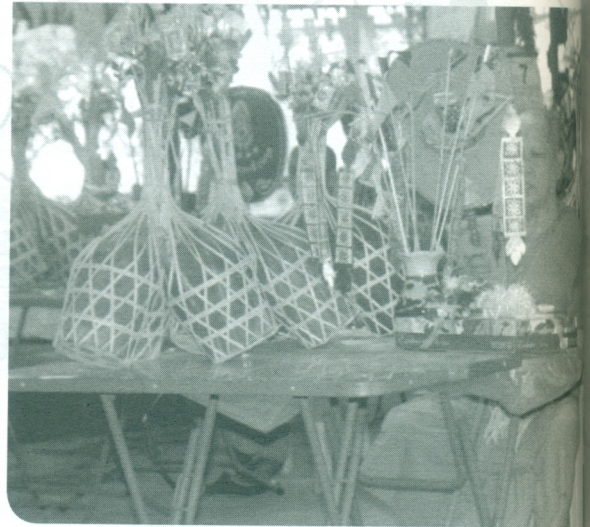
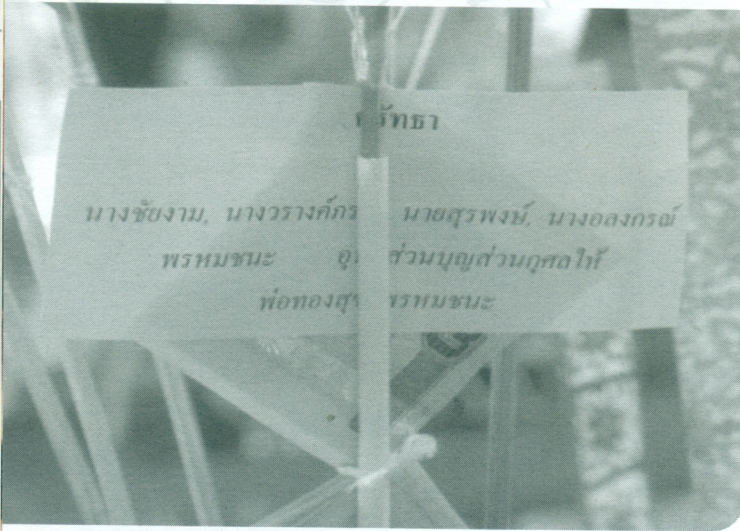
วุฒิกัทร เกตุพัฒน์พล

นักวิชาการศึกษา

ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยแม่โจ้

จากการสัมภาษณ์ พ่อหนานภคพัฒน์ มณีวรรณ บ้านสันป่าเลียง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้เข้าร่วมประเพณีตักบาตรกล้วย ของเจ้าพ่อบุญสม ได้กล่าวไว้ว่า การทำบุญตักบาตรกล้วยมีมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล ครั้งเมื่อมีคณะพระสงฆ์กลุ่มหนึ่ง ได้เดินทางจาริกไปเผยแพร่พระพุทธศาสนา ได้พบคนเลี้ยงสัตว์กำลังจะกินข้าว แต่เห็นว่า พระสงฆ์ที่เดินทางมายังไม่ได้ฉันเพล จึงพากันไปถวายภัตตาหารแก่พระที่มีความอาวุโส เพียงรูปเดียว ทำให้พระสงฆ์รูปอื่นที่มาด้วยกันไม่ได้รับภัตตาหาร พระสงฆ์ที่มีความอาวุโส จึงให้คนเลี้ยงสัตว์เขียนชื่อใส่ใบไม้และจะอุทิศส่วนกุศลไปให้ใคร แล้วพระสงฆ์แต่ละรูป ก็ทำการจับฉลากและได้รับภัตตาหารครบถ้วนทุกองค์ พระสงฆ์จึงให้พรและอุทิศส่วนกุศล ไปหาบุคคลที่เขียนชื่อไว้ในใบไม้นั้น

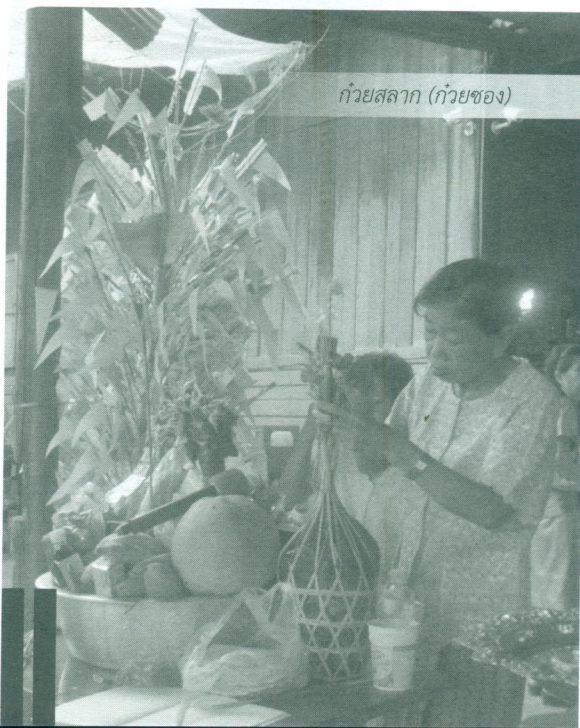
และกล่าวไว้ว่าประเพณีตานสลากจะจัดขึ้นเฉพาะเดือน 12 เท่านั้น เพราะมีความเชื่อว่าเป็นเดือนที่มีการปลดปล่อยวิญญาณ ทั้ง 3 โลก ให้มารับกุศลผลบุญที่ญาติพี่น้องได้อุทิศส่วนกุศลไปให้ เมื่อวิญญาณเหล่านั้นได้รับกุศลผลบุญก็จะให้พรปกป้องรักษาแก่ผู้ที่มา ทำบุญให้ แต่ถ้าวิญญาณเหล่านั้นมาแล้วไม่มีผู้ได้อุทิศส่วนกุศลไปให้ ก็จะสาปแช่งลูกหลานให้มีอันเป็นไปต่างๆ นานา เป็นต้น

ประเพณีตานก๋วยสลากของแม่อุ้ยดวงแก้ว พิภูล ร้างทรง “เจ้าพ่อบุญสม” ได้เริ่มจัดครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2521 จนถึง ปัจจุบัน นับเป็นปีที่ 34 ประเพณีตานก๋วยสลากจะจัดขึ้น ในวัน ขึ้น 12 ค่ำ เดือน 10 เหนือ เป็นประจำทุกๆ ปี และในปี พ.ศ. 2555 นี้ ตรงกับวันพฤหัสบดี ที่ 27 กันยายน 2555 การตานก๋วยสลาก เป็นการทานเพื่ออุทิศส่วนกุศลไปหาครูบาอาจารย์ของเจ้าพ่อบุญสม พ่อ แม่ ญาติพี่น้องที่ล่วงลับไปแล้ว เทวบุตร เทวดา สรรพสัตว์ ทั้งหลาย ที่ได้กระทำโดยตั้งใจและไม่ได้ตั้งใจเบียดเบียนผู้อื่น ให้ได้รับความลำบาก เดือดร้อนและถวายภัตตาหารแก่พระภิกษุสงฆ์ รวมถึงถวายทานไว้ถวายภาคหน้าให้กับตัวเอง ด้วยความสุข 3 ประการ อันมีนิพพานเป็นยอด

ก๋วยสลาก (ก๋วยซอง) สานจากไม้ไผ่เป็นรูปทรงกระบอก มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 20 เซนติเมตร สูง 50 เซนติเมตร ข้างใน บรรจุด้วยเครื่องอุปโภคบริโภค ได้แก่ ข้าวสาร ข้าวสุก พริกเกลือ กระเทียม กล้วย อ้อย น้ำ ขนม ผลไม้ อาหาร แคบหมู ส้มเขียวหวาน ข้าวเกรียบ ข้าวแตน ขนมต่างๆ และสวยดอกไม้รูปเทียน ตามที่ครั้งเมื่อยังเป็นมนุษย์อยู่ผู้ล่วงลับชอบกินอะไร ผู้ทำบุญก็จะ ถวายทานไปให้เป็นพิเศษพร้อมด้วยเงิน หมากรุก เมี่ยง บุหรี่ พร้อมกล่องไม้ขีด และสวยดอกไม้รูปเทียน พร้อมกับเขียนชื่อบุคคล ที่จะอุทิศส่วนกุศลไปหาว่า “สุทินนัง วะตะเมทานัง สลากภัตต์ทานัง นิพพานะปัจจะโย โหตุเมนิจิง” ศรีทธาข้าพเจ้า..... ขอน้อมถวายสลากภัตต์อุทิศกุศลผลบุญนี้ไปหา..... ของรับกุศลผลบุญ ที่ข้าพเจ้าได้กระทำครั้งนี้ด้วยเทอญ

ก๋วยสังข์มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางด้านบน 30 เซนติเมตร ด้านล่างมีขนาด 25 เซนติเมตร สูง 30 เซนติเมตร สานด้วยไม้ไผ่ ข้างในบรรจุด้วยเครื่องอุปโภคบริโภคเหมือนกับก๋วยซอง

ในปีนี้ แม่อุ้ยดวงแก้ว พิภูล ร้างทรง “เจ้าพ่อบุญสม” ได้นิมนต์พระสงฆ์ 11 รูป พิธีการเริ่มเวลา 09.00 น. เมื่อพระสงฆ์

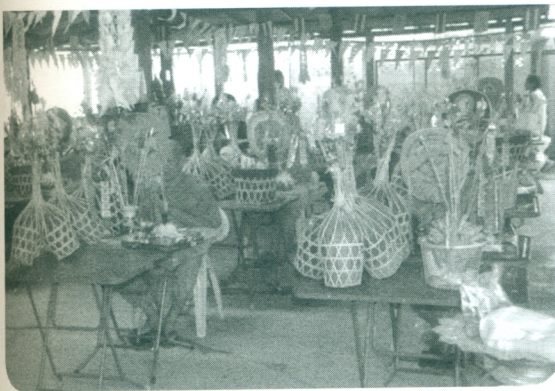

มาพร้อมแล้วก็เริ่มพิธีแม่อุ้ยดวงแก้ว พิภูล จุดเทียนธูปบูชา พระรัตนตรัย ไหว้พระรับศีล พระสงฆ์สวดเจริญพุทธมนต์ เคนธรรมก๋วยสลาก จำนวน 11 ผู้พร้อมกัน มัคทายกกล่าวคำ เวทนาน และกล่าวคำถวายก๋วยสลาก ตามลำดับ

จากนั้นนิมนต์พระสงฆ์ฉันเพล และผู้เข้าร่วมประเพณี รับประทานอาหาร อาหารที่นำมาเลี้ยง ลาบอีสาน ต้มจืด ผัดผักรวม ส้มฝัก ข้าวเหนียว ข้าวสวย ของหวานขนมสาคุ ข้าวต้มมัด ข้าวต้ม กะทิ ขนมเทียน ผู้เข้าร่วมงานประมาณ 60 - 80 คนส่วนใหญ่ เป็นญาติพี่น้อง ลูกศิษย์เจ้าพ่อบุญสม ผู้ที่นับถือและชาวบ้าน ที่เข้าร่วมงานเป็นประจำทุกๆ ปี เมื่อพระสงฆ์ฉันเพลและ ผู้ที่เข้าร่วมงานรับประทานอาหารเสร็จแล้ว

แม่อุ้ยดวงแก้ว พิภูล นิมนต์พระสงฆ์นั่งประจำจุดที่กำหนด ไว้จำนวน 11 รูป ก๋วยสลากจำนวน 11 กองๆ ละ 3 ชุด 1 ชุด

มี 3 ก๋วยสลากและอีก 1 ก๋วยสังข์ใหญ่ แม่อุ้ยดวงแก้ว พิภูล และเจ้าภาพก๋วยสลากที่มาร่วมประเพณีประเคนแก่พระภิกษุสงฆ์ พระสงฆ์ให้พรกรวดน้ำหยาด และมอบก๋วยสลากให้พ่อหนาน 1 ชุด จากนั้นพ่อหนานภคพัฒน์ มณีวรรณ ให้พรและนำกล่าวคำกรวดน้ำ แผ่เมตตาแบบพื้นเมืองและคำขอขมา ตามลำดับ มัคทายก ให้พระสงฆ์จับฉลากโชค ฉลากโชค คือ จุดปัจจัยไทยทานและ ข้าวของครัวทานที่มีขนาดใหญ่ ปีนี้มีด้วยกัน จำนวน 7 กอง พระสงฆ์ที่จับได้ถือว่าโชคดีจะมีอยู่จำนวน 7 รูป ใน 11 รูป ที่เหลือ ถือว่าไม่ได้สลากโชค เจ้าภาพฉลากโชคแต่ละกองประเคนแก่ พระภิกษุสงฆ์พระสงฆ์ให้พรกรวดน้ำหยาด เป็นอันเสร็จพิธี ในปีนี้ เจ้าพ่อบุญสมไม่ประทับทรง

ถวายทานก๋วยสลาก

ถวายทานสลากโชค

ขอบขอบคุณ

(แม่อุ้ยดวงแก้ว พิภูล) ร่างทรง “เจ้าพ่อบุญสม”
บ้านหนองผึ้ง ตำบลหนองผึ้ง
อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

พ่อหนานภคพัฒน์ มณีวรรณ
บ้านสันป่าเลียง อ.เมือง จังหวัดเชียงใหม่